

עו"ד נעמי נחמן

(Naomi Nachman adv. LL.M) –

רח' ברקוביץ 4 מגדל המוזיאון קומה 6, תל אביב: וכן רח' אלי כהן 31 כפר יונה 4034931

28.04.20

לכבוד

כב' ראש הממשלה

מר בנימין נתניהו

לשכת ראש הממשלה

רח' אליעזר קפלן 31

ירושלים

מבלי לפגוע בזכויות

א.נ.,

שלום רב,

הנדון: בקשה להתייחסות לטענות ציבור עובדי ההוראה מן השורה למתווה החזרה ללימודים של מערכת החינוך בישראל

כעורכת דין ומייצגת עובדי ההוראה מן השורה המאורגנים בשם "יחד" המונה מעל 18,000 חברים, הריני פונה אליך בפנייה אישית בעניין שבנדון:

1. ראשית, ברצוננו לפנות אליך בשם עובדי הוראה רבים המוטרדים מהמתווה שהוכן על ידי משרד החינוך והועבר לידיעת המורים. ... העתק המתווה שהכין משרד החינוך לחזרה ללימודים, מצורף ומסומן **כנספת א'**
2. מדינת ישראל בהנהגתך נקטה בגישה אחראית, אשר הביאה עד היום לשמירה על חיי אדם ולתוצאות שהביאו את ישראל למקום טוב בעולם מבחינת חולים ונפטרים מהמחלה.
3. לא יעלה על הדעת, שמתוך רצון להחזיר את המשק לעבודה (דבר ראוי כשלעצמו) מערכת החינוך תחזור ללמידה במתווה הקיים, הלוקה במחדלים רבים היכולים להביא להידבקות תלמידים ועובדי הוראה אשר יפיצו את המחלה בכל הארץ.
4. בהתייחס להצעת שר החינוך למתווה החזרה שפורסם באמצעות המפקחים למנהלים, עושה הרושם שיש כוונה להחזיר את ילדי הגנים והיסודי בגילאי א'-ג' לאור הלחץ הציבורי והממשלתי להנעת המשק וציאת ההורים לעבודה. מתווה החזרה ללימודים נעשה בהתייחס לחלוקת התלמידים לקבוצות למידה ולסדר היום. ... העתק המתווה שהכין משרד החינוך לחזרה ללימודים, מצורף ומסומן **כנספת ב'**
5. ברם, עולה שלא ניתנה כל התייחסות ו/או הכנה למכלול של נהלי עבודה ברורים המתחייבים מתוקף מניעת ההדבקה וקיום למידה.
6. **המתווה מעלה שאלות שיש לדון בהן בשלושה תחומים עיקריים:**
  - א. בריאות.
  - ב. תנאי עבודה וזכויות העובדים.
  - ג. אחריות בנויקין.

7. **בריאות** – ראשית, ההנחה כי ילדים אינם מדבקים שנויה מאד במחלוקת. אם ילדים מדבקים בכל מחלה אחרת (חזרת, חצבת, שפעת) מדוע שלא ידביקו בקורונה? האם מחקר סקר בשכונה בבני ברק יכול להשליך על אוכלוסייה שלמה?

8. מתווה הלמידה החדש שהובא לשולחנם של עובדי ההוראה **בעיקרו מחלק את התלמידים לקבוצות של 15 תלמידים- מס' גדול לכל הדעות בשל פוטנציאל ההדבקה וכן הנחייה, כי התלמידים ישהו בכיתה ללא מסכות** מעוררת שאלות רבות שמא יש פגם בהחלטה זו במתווה.

9. יוער, כי בענף השירותים (תחום מקביל לעבודה עם קהל) נקבעו הוראות ברורות לעבודה בצורה מיטבית שתמנע התפשטות המגיפה. לא יתכן כי עובדי ההוראה יוחרגו ממתווה זה ומהוראות "תו התקן הסגול" בענף השירותים. עולים חששות כבדים וזאת בהתייחס לפרמטרים הבאים:

א. מדידת חום- הסתמכות על הצהרת הורים? תו התקן דורש מדידת חום עם הכניסה למקום נותן השירות.

ב. אספקת ציוד מגן ומחטא לצוות ביהס: מסכות מגן תקניות, כפפות, חומרי חיטוי.

ג. בהנחיות נכתב, כי התלמידים לא יצטרכו להרכיב מסכה בזמן השיעורים. זוהי חריגה מכללי הזהירות הדרושים במגפה זו.

ד. שמירת מרחק 2 מטר- מי יאכוף אותו בזמן הפסקה? מה אם חלל הכיתה לא יספיק?

10. יתרה מכך, עולות שאלות לגבי נוהל ניטור ומעקב אחר תלמידים במהלך היום- איך ניתן לוודא שתלמיד לא מפתח סימני מחלה במהלך היום?

11. סוגייה מאד משמעותית שלא קיבלה כל התייחסות היא המתווה לגבי תלמידים שאינם בקבוצת סיכון, אך בביתם אנשים בקבוצת סיכון וכן מתווה לגבי מורים שאינם בקבוצת סיכון, אך בביתם אנשים בקבוצת סיכון.

12. שאלה משמעותית הדרושה לצורך ההקפדה על מניעת התפשטות המגיפה היא נוהל חיטוי ושמירה על היגיינה לפני פתיחת היום, במהלכו ובסיומו- נושא ההיגיינה מהווה נדבך חשוב, שכן גם בשגרה שירותי התלמידים חסרים בחומרי ניקיון ופעולת הניקיון מתבצעת בין 1-2 פעמים במהלך יום הלימודים בלבד.

13. כמו כן, עולות שאלות הדורשות מתן מענה לגבי נוהל התנהלות בזמן השיעורים ובזמן ההפסקה- מי אמון למניעת המגע בין הילדים?

14. **תנאי עבודה וזכויות עובדים- המתווה משנה את ימי העבודה של המורים וכן משנה את מקצועות הלימוד והכתות אותן המורים ילמדו ועל כן הוא מעלה סוגיות היכולות להוות פגיעה בפרמטרים הבאים:**

א. פגיעה בתנאי עבודה- שינוי הרכב שעות העבודה והימים בהתאם למערכת השעות הקבועה של העובד, בין היתר פגיעה ביום הפנוי.

ב. אין בתוכנית נוהל הפסקות- מתי מורים יצאו להפסקה?

ג. הנגזרת של חלוקת כל כיתה לשתי קפסולות היא שלכל כיתה יהיו שתי מחנכות. מורה מקצועי שישוּבָּ כמורה עמית בחצי כיתה יהיה זכאי לגמול חינוך. מכאן שהמורים המקצועיים לא יתוגמלו בגמול חינוך.

ד. פגיעה ביום החופשי של מורה שלומד לצורך קידומו. דהיינו אין מענה למורים סטודנטים שלומדים באחד מימי א-ה על חשבון יומם הפנוי.

ה. אין מענה במתווה לגבי היקף הלמידה מרחוק עבור מורים בקבוצת סיכון- סוגיה המעלה שאלה של אפלייתם.

15. לפי חוק הודעה לעובד (תנאי עבודה) התשס"ב-2002 על כל מעסיק מוטלת החובה להחתים את העובד בתחילת עבודתו על הסכם עבודה עליו הסכימו הצדדים ובו יפורטו תנאי עבודתו של העובד כגון שעות עבודתו, שכרו, זכויותיו וחובותיו של העובד במקום העבודה. המורים חתמים על הסכם קיבוצי ובו תנאי העסקתם ובראשית כל שנה כל עובד הוראה מקבל את הקף משרתו ושיבוצו במערכת. שינוי הקף שעות העבודה ודרישה מעובד הוראה, כי ילמד בקבוצת גיל או בתחום דעת שונה אליו לא הוכשר יפגע במקצועיות הלמידה מעבר לפגיעה בתנאי העבודה. כאמור, מתווה זה משנה את תנאי העסקה של עובדי ההוראה וספק אם הוא יעמוד במבחן משפטי.

16. חלוקת תחומי אחריות ואחריות נזיקית-אין במתווה הגדרת בעלי תפקידים ואחריותם בהתאם למתווה הקיים ובהתייחס לתרחישים אפשריים-

א. תלמיד הגיע ללא הצהרת חום- מה עושים איתו? מי מטפל? אם אין מענה מההורים האם התלמיד יישאר בביה"ס? אם כן היכן?

ב. תלמיד מגלה סימני מחלה במהלך היום וההורים לא עונים מה עושים?

ג. אין הגדרה מי הם נושאי האחריות לגבי תלמיד נדבק בבית הספר/גן של מי האחריות? המנהל, המורה?

ד. אין הגדרת מרכיב האחריות של מנהל בית הספר בניטור ומניעת הדבקה.

ה. אין הגדרת מרכיב האחריות של המורה בניטור ומניעת הדבקה.

ו. אין התייחסות לאחריות השילוחית- עובדי ההוראה פועלים בשליחות המדינה. האם המדינה תישא באחריות למקרה של תביעת הורה שבנו נדבק בתחום בית הספר מתוקף האחריות השילוחית בדיני נזיקין?

ז. אין הגדרת חובת הזהירות והרשלנות על פי חוזר מנכ"ל בהתייחס למתווה.

ח. אין הגדרת אחריות המעביד (המדינה/משרד החינוך) בתקנות או בחקיקה כלפי המורים (אחריות עובדי ציבור ועובדי מדינה) והעברתה מהמורים אל הורי התלמידים.

ט. אין הגדרת מרכיב האחריות של המורים לתלמידים במהלך היום/שיעור/הפסקה, לפיכך עובדי ההוראה חשופים לתביעות. כידוע, פני הפסיקה כיום היא הרחבת אחריותו של משרד החינוך ואחריותם של גורמים מעורבים נוספים (ראה למשל מקרה תאיר ראדה ז"ל, המורה פוטר ונתבע אזרחית מאחר ולא בדק/דיווח כי תאיר יצאה לשירותים ולא חזרה...).

17. יוער, כי מדינת ישראל אינה צריכה להיות שונה ממדינות העולם בבניית אסטרטגיה לניהול מערכת החינוך לחודשים הבאים ולפתיחה מדורגת של מערכת החינוך.

18. המרכז למחקר מדיני במשרד החוץ (הממ"ד) הביא בפניך מסמך שמתבסס על דיווחי שגרירויות ישראל בעולם, ומנתח את אסטרטגיית היציאה במערכת החינוך ברחבי העולם מנקודת מבט השוואתי בינלאומי. מציין כי: "מדינות החלו לגבש אסטרטגיה לניהול מערכת החינוך לחודשים הקרובים, בהנחה כי חזרה לשגרה מלאה תארך עוד זמן רב. העיקרון המנחה הוא פתיחה מחדש

של מוסדות הלימוד באופן מדורג, בכיתות קטנות המאפשרות לקיים ריחוק חברתי. עם זאת יש הבדלים בין המדינות השונות", נכתב במסמך.

19. באותו מסמך צויין, כי חלק מהמדינות ניתנת להורים האפשרות להחליט אם לשלוח את ילדיהם לבתי הספר. לאור הצורך להקטין את מספר התלמידים בכיתה והחשש מהתפרצויות נקודתיות, מערך הלימוד מרחוק ימשיך להיות חלק חשוב ממערכת הלימוד גם בהמשך. המדינות רוכשות לשם כך אמצעים (תוכנות, מחשבים), מכוונות תוכניות לימוד ומבצעות הדרכות למורים.

20. עקרון חשוב לאסטרטגיית היציאה של המשק לפי "עקרונות לגיבוש אסטרטגיית יציאה" מהסגר שהובא בפני ראש הרשות לחירום לאומי מיום 5.4.20 הוא כי: **"קל לשחרר אבל קשה להחזיר"**, כי טווחי ההדבקה הם שבועיים ימים. וכי נדרש **שחרור הדרגתי**. לפי הדוח מצבנו בשלב זה טוב מהחזוי אך רע מהרצוי.
... העתק עקרונות לגיבוש אסטרטגיית יציאה מיום 5.4.20, מצורף ומסומן **כנספח ג'**

21. בדו"ח "אסטרטגיית היציאה של מערכת החינוך" מיום 23.4.20 של משרד המודיעין כי לפתיחת מערכת החינוך, מעבר לסיכוני ההדבקה הישירים של התלמידים ועובדי ההוראה יש גם משמעות לגבי הגדלת היקפי ההדבקה בכלל אוכלוסיית ישראל". **מדובר על הגדלת הדבקה של עד 20 אחוזים של כלל האוכלוסייה**. ספק אם המדינה ערוכה לצפי כזה מבחינת מכשירי הנשמה.
... העתק דוח אסטרטגיית היציאה מיום 23.4.20, מצורף ומסומן **כנספח ד'**

22. יוער, כי אין עדיין מחקרים מספיקים לגבי אחוזי ההדבקה של ילדים. ברם, אף אם הצפי להיותם חולים במסות נראה נמוך הרי כי הם נמצאים במעגל משפחתי שיאפשר העברת הנגיף מהם להוריהם ואחיהם הגדולים.

23. **לפיכך, ציבורי עובדי ההוראה חוזרים ומבקשים, כי ישקלו כל השיקולים הנובעים במכתבנו וכי החזרה ללימודים תגובה בתוכנית מדורגת ושקולה שתאפשר חזרה של קבוצות תלמידים קטנה. כל זאת, תוך הכנת תוכנית מקיפה הכוללת נהלים ברורים ותקנות התואמות התנהלות הגזרת גזירה שווה של עובדי ההוראה לעובדים במתכונת ה"תו הסגול" תוך השקעת משאבי מיגון בכתות כגון מסכי חציצה בין תלמיד לתלמיד וכן חיוב לבישת מסכות (לפי דוח מיום 12.4.20 של משרד המודיעין הדעות אינן חלוקות לגבי חובת חבישת מסכה לגבי נותני שירותים, אנשים עם סימפטומים וחולי מאומתים) והקצאת משאבים למסכות, כפפות אלוהול גיל וחומרים סניטריים מספיקים במוסדות החינוך.**
... העתק דוח לגבי מסכות של משרד המודיעין מיום 12.4.20, מצורף ומסומן **כנספח ה'**

24. ציבור עובדי ההוראה מבקש, כי מכתבו יקבל התייחסות ראויה ומענה בהקדם.

בתודה,
נעמי נחמן/עו"ד
מ"ד 57490
נעמי נחמן, עו"ד

העתק:

- ועדת החינוך בכנסת
- שר החינוך מר רפי פרץ
- מנכ"ל משרד החינוך מר שמואל אבוהב